

สภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายสมเพชร งามธุระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-209-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1700 2448

STATE AND PROBLEMS OF THE ELEMENTARY EDUCATION
ADMINISTRATIVE SYSTEM IN THE NORTHEASTERN REGION

Mr. Somphet Ngamthura

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-209-5

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมเพชร งามธนะ : สภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (STATE AND PROBLEMS OF THE ELEMENTARY EDUCATION ADMINISTRATIVE SYSTEM IN THE NORTHEASTERN REGION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, รศ.ดร.อมรชัย ตันติเมธ, 316 หน้า. ISBN 974-584-209-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา 338 คน ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา 121 คน และครูวิชาการ 378 คน จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบายการจัดการประถมศึกษา 2) โครงสร้างระบบบริหารการประถมศึกษา 3) การบริหารงานวิชาการ 4) การบริหารงานบุคคล และ 5) การบริหารงบประมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการดำเนินการ คือ การกำหนดนโยบายการจัดการประถมศึกษา โดยการปรับจากนโยบายของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การบริหารการประถมศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการ การวางแผนงานด้านวิชาการ การวางแผนอัตรากำลัง และการจัดสวัสดิการ ส่วนสิ่งที่ควรจัดให้มีหรือปรับปรุงแก้ไขคือ การติดตามการนำนโยบายไปปฏิบัติ การวางแผนความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากร การประเมินตนเองของบุคลากร การทบทวนเรื่องการจ่ายค่าตอบแทน และการจัดระบบการจัดสรรงบประมาณ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 441473: MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

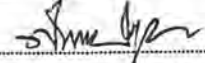
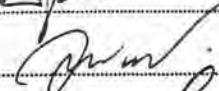
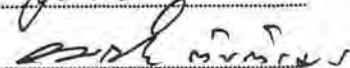
KEY WORD: STATE AND PROBLEMS/ ADMINISTRATIVE SYSTEM/ ELEMENTARY EDUCATION/
NORTHEASTERN REGION

SOMPHEE NGAMTHURA : STATE AND PROBLEMS OF THE ELEMENTARY EDUCATION
ADMINISTRATIVE SYSTEM IN THE NORTHEASTERN REGION. THESIS ADVISORS:
ASST.PROF.NATNIPA COOPARAT, Ph.D., ASSO.PROF.AMORNCHAI TONTIMADH,
Ph.D., 316 pp. ISBN 974-584-209-5

The purpose of this study was to explore the current situation and problems of the elementary education administrative system in the northeastern region. The study sample consisted of 338 educational administrators, 121 government officers who involved in elementary education, and 378 school academic teachers who were answered the questionnaire from the northeastern region. The checklist and open-ended questionnaire form used in this study was divided according to the 5 areas of the elementary education administrative system, namely, policy of the elementary education administration, structure of the elementary education administrative system, academic administration, personnel administration and budget allocation.

The results of the study indicated that the elementary education administrative system in the northeastern region had operated the following: formulating policy by way of adaptation from the policy of the national elementary education commission, administering elementary education in term of committee, planning academic affairs, planning a staffing plan, and managing welfare. While the areas that needed to be provided or improved included the following: monitoring policy implementation, planning for professional growth, self-evaluating of personnel, reviewing personnel compensation, and organizing a system of allocation of budget.

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา กุปรัตน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัย ตลอดมา ตลอดจนคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่คอยให้คำแนะนำ และเอาใจใส่ด้วยดีมาตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ทำให้การทำงานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะคุณชนิต กิตติพัชรนัทย์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือด้วยดี ตลอดจนคุณวรินดา และค.ญ.พีรดา งามชूरະ ที่คอยเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และครู-อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ สั่งสอน รวมถึงโอกาสในการได้เล่าเรียนศึกษา และขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยบางส่วน

สมเพชร งามชूरະ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตารางประกอบ	ช
สารบัญแผนภูมิ	ซ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	5
ค่านิยมที่ใช้ในการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย	8
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับระบบบริหารการศึกษา	9
ระบบบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
3. วิธีดำเนินการวิจัย	58
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
ตอนที่ 2 สภาพของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	68
ตอนที่ 3 ปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	191
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	233
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	233
วิธีดำเนินการวิจัย	233
สรุปผลการวิจัย	234
อภิปรายผลการวิจัย	238
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	252
รายการอ้างอิง	254
ภาคผนวก	260
ประวัติผู้เขียน	316

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด	59
2. แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน	62
3. จำนวนและร้อยละของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพ	64
4. จำนวนและร้อยละของข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศึกษา เกี่ยวกับสถานภาพ	66
5. จำนวนและร้อยละของครูวิชาการเกี่ยวกับสถานภาพ	67
6. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้มาของ นโยบายน	68
7. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำหนด นโยบาย	72
8. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลใน การจัดทำนโยบาย	74
9. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนด ไว้ในนโยบาย	76
10. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องที่ นโยบายให้ความสำคัญ	78
11. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการให้ผู้ เกี่ยวข้องรู้นโยบาย	80
12. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการติดตาม นโยบาย	82
13. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมิน ผลนโยบาย	84
14. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการ บริหารแบบคณะกรรมการ	86

ตารางที่	หน้า
15. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบ ของคณะกรรมการ	90
16. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำหนด อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	94
17. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม หน้าที่	97
18. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติ ราชการ	102
19. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอำนาจการ ตัดสินใจ	105
20. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ	107
21. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการ ประสานงานภายในจังหวัด	109
22. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผน งานวิชาการ	111
23. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการวางแผน งานด้านวิชาการ	113
24. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญ ของการบริหารงานวิชาการ	115
25. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้มา ของหลักสูตร	117
26. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับปรุง หลักสูตร	119
27. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียน การสอน	122
28. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม เสริมหลักสูตร	125

ตารางที่	หน้า
29. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สำคัญ	127
30. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	130
31. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่สื่อ	133
32. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศ	135
33. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการนิเทศ	138
34. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนการนิเทศ	140
35. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	142
36. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ	144
37. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของคณะกรรมการ	148
38. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน	151
39. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติเมื่อไม่มีការวางแผน	154
40. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้มาของข้าราชการครู	156
41. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน	159
42. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาข้าราชการครู	162

ตารางที่	หน้า
43. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการพัฒนา ข้าราชการครู	164
44. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติ ก่อนพ้นจากงาน	166
45. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอำนาจการ จัดตั้งงบประมาณ	169
46. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งที่มา ของงบประมาณ	171
47. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดตั้ง งบประมาณ	173
48. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสรร งบประมาณ	175
49. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลต่อการ บริหารงาน	177
50. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้จ่าย งบประมาณ	179
51. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณ	181
52. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณที่เป็นอยู่	184
53. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณ	187
54. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัด ทำนโยบายน	191
55. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการนำ นโยบายนไปปฏิบัติ	193

ตารางที่	หน้า
56. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการติดตามประเมินผล	195
57. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตร	197
58. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน	200
59. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาทฤษฎีการเสริมหลักสูตร	202
68. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาสื่อการเรียนการสอน	204
61. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการศึกษา	206
62. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการได้มาของข้าราชการครู	208
63. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบำรุงรักษาข้าราชการครู	211
64. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาข้าราชการครู	214
65. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการพ้นจากงานของข้าราชการครู	218
66. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดตั้งงบประมาณ	222
67. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดสรรงบประมาณ	226
68. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณ	229

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา	14
2	โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติ	27